

ДѢЛІА СІРѢ КНИГЪ

ВѢТХАГО ІНОВАГО ЗАВѢ
СТА, ПОМЪЗЫКЪ СЛОВЕНСКЪ.

Шеврѣнска, вѣселиньскіи мѣзъикъ,
седми десѣтъ і двѣма, бѣгомъ
дрыми преводники • преже воплощѣ
нїа гѣба іспса нашого іс хѣ, т н
лѣта, нажелѣемое повелѣнїе пѣоло
мѣа филadelphia црѣ егѣпетска •
преведѣнаго зводъ свѣтцѣнїемъ,
і прилѣжанїемъ еліко мѣчно,
помощїю бжїєю послѣдоваса, іи
справнса • влѣто, повоплощенїи
гѣ бга іспса нашого іс хѣ •

✻ ⚡ ⚡ ⚡ ⚡

КНИГА РУТИ

Львѣк 2003 р.в.

ББК 86.37
Б 59

Українське Біблійне Товариство
03190, м. Київ — 190, вул. Баумана 18

Благодійний Фонд „**КНИГЧ**”
79000, м. Львів, пл. Св. Юра, 5
тел.: (0322) 72-80-12

Віддруковано з готових діапозитивів
ТЗОВ „Мастіг”
79039, м. Львів, вул. Луцького, 28
тел./факс: (0322) 33-62-74

КНИГА ІСУСА НАВИНА, КНИГА СУДДІВ І КНИГА РУТИ

Зі серії **Острозька Біблія**, яку опрацював та приготував до друку ермн. архимандрит др. Рафаїл (Роман Турконяк)

В цьому томі подано Книгу Ісуса Навина, Книгу Суддів та Книгу Рути, шосту, сьому та восьму Книги Старого Завіту. Це перевидання Тексту трьох Книг **Острозької Біблії** з 1581 р.б. Текст друковано такими самими черенками, що й оригінальний текст, тільки додано пробіли між словами та критичний апарат, в якому вказано старогрецькі чи єврейські тексти, вживані при перекладі Біблії. Паралельно подано також український переклад.

ISBN 966-7136-39-6 © ермнх. Рафаїл (Роман Турконяк)

ВСТУП

В першу чергу бажаю подякувати всім, що мені в будь якій мірі допомогли, щоби цю працю видати, і щоби вона побачила денне світло.

Особливу подяку складаю Слuzі Божому Патріярхові Йосифові Сліпому за його довіря до мене, бо з його бажання і на його доручення я за це діло взявся 1975 р.б.. Бажанням Слуги Божого Патріярха Йосифа було, щоби наша Церква мала повний український переклад Святого Письма з церковнослов'янської мови. Спершу до цього використовувалося текст Синодального видання Св. Письма, а опісля, коли придбано з Оксфорду текст Острозької Біблії на фотографічній плівці, рішено виконати повний переклад з Острозького тексту.

Оскільки при порівнанні тексту Острозької Біблії з текстом грецької Септуагінти виявилось, що є не малі розбіжності, вважалося за доцільне провести порівнання обох текстів, і відтак подати читачеві текст Острозької Біблії з замітками та з українським перекладом.

Працю значно улегшило факсимільне видання Острозької Біблії, яке появилось з нагоди Ювілею Тисячоліття Християнства України заходами Братства св. Апостола Андрея в Канаді, а відтак доступ до оригінального видання Острозької Біблії в Центральному Архіві міста Львова.

Бажаю тут також подякувати Директорові Центрального Архіву бл. п. Мацюку Оресту Ярославовичу і бібліотекарям за можливість безперешкодно працювати в Архіві над остаточною коректурою церковнослов'янського тексту.

Читачеві даємо оригінальний текст Острозької Біблії і його український переклад в надії, що він хоч в дечому спричиниться до духовної обнови на Землях України і на поселеннях.

ермнх. Рафаїл

Принципи праці та Джерела

Основний принцип - це якнайвірніше передати оригінальний церковнослов'янський текст Острозької Біблії.

Для цього відтворено букви і шрифт Острозької Біблії з деякими відмінностями. Для кожної букви відтворено ту, яка найбільше вживана в тексті, коли буква має більше ніж одну форму. Всі скорочення тексту і підношення буков понад текст збережено такими, якими вони є в оригіналі. Церковнословянський текст передано докладно, без вийняток, але слова поділено за сучасними правилами. Між окремими словами дано пробіл і коли частину слова переноситься до наступного рядка подано риску за сучасними правилами правопису. В оригіналі слова дуже часто не відділені пробілом, або пробіл дано посеред слова і вкінці рядка частини слова перенесені до наступного рядка без відмічення.

Поділи на глави передано за оригінальним текстом Острозької Біблії також у випадках коли він відмінний від того, що є в грецьких виданнях. Поділу на стишки в тексті не подано, бо такого поділу немає в оригіналі, однак в українському перекладі такий поділ дано, щоб улегшити читачеві знайти відповідне місце в інших бібліях. Оскільки є різні поділи на глави і стишки, тут вживано поділ критичного видання.

Відмінності між церковнословянським текстом і грецьким виданням Книги Ісуса Навина *Septuaginta, Id est Vetus Testamentum graecae iuxta LXX interpretes, edidit Alfred Rahlfs, Duo volumina in uno, Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft, 1979*, зазначено в тексті круглими () та квадратними [] дужками.

Круглі () дужки вказують на те, що в ньому поміщений текст *не має* відповідника в критичному грецькому тексті. Якщо в круглих дужках поміщено риску (-), це означає, що в церковнословянському тексті бракує текст, який знаходиться в критичному грецькому тексті. Коли після круглих дужок подано число, напр. ()⁵ (-)⁸ відмінності критичного грецького тексту подано у відсилці під тим числом в кінці тієї ж сторінки. При складанні тексту вжито всіх заходів, щоб відсилки ніколи не переносилися до наступної сторінки, бо вважалося, що це значно ускладнювало б читачеві пошук за відповідною відсилкою.

Квадратні [] дужки вказують на те, що є *відповідник* в грецькому критичному тексті. Оскільки після квадратних дужок слідує число, напр. []⁵ у відповідній відсилці можна знайти перелік грецьких текстів, які мають текст тотожний з церковнословянським. Якщо в квадратних дужках поміщено риску [-], це вказує, що є грецькі тексти, в яких також не поміщено той же текст, якого немає в церковнословянському тексті. Коли читач піде до відповідної відсилки знайде подано грецький текст, якого немає в церковнословянському, і також перелік грецьких джерел, в яких немає того ж тексту.

Основним джерелом для цієї порівняльної праці це вище цитоване видання критичного грецького тексту видане в місті Stuttgart. Всі відсилки до джерел взято з цього тексту і також збережено форму та порядок відсилок, щоби зацікавлений

читач міг легко знайти відповідне місце і перелік джерел у виданні, з якого вони запозичені. Тут подано лише відсилки до джерел, перелік джерел та пояснення скорочень, які були потрібні для цієї праці, а повний перелік всіх джерел, відсилок та скорочень для септуагінти слід шукати в повище цитованому виданні грецького тексту.

У випадках де подано паралельно два тексти В і А, відклики без виключення зроблено до грецького тексту А.

Вважаю доцільним підкреслити, що ця праця являє собою перевидання церковнослов'янського тексту Біблії, яка появилася в Острозі 1581 р., до якої добавлено пояснення з критичного видання у відсилках, однак оригінальний текст **не змінено** і **не пристосовано** його до критичного грецького тексту. Всі розбіжності вказано в тексті при допомозі круглих та квадратних дужок, а дальші пояснення поміщено в відсилках. До тексту додано лише пробіли між словами та ризкою вказано коли частину слова переноситься на наступний рядок, згідно з сучасними правилами правопису.

Український переклад, який поміщено поруч з церковнослов'янським текстом, це переклад церковнослов'янського тексту, до якого додано поділ на стишки, хоча його в церковнослов'янському тексті немає.

Вважаю за потрібне попередити читача, що поданий переклад не є літературно та мовно вишліфований. Його подано з метою улегшити читачеві зрозуміти старослов'янський текст, а також і числа, які в українським тексті подано т. зв. арабським цифрами.

Перелік джерел, знаків та скорочень.

Septuaginta, Id est Vetus Testamentum graecae iuxta LXX interpretes,
edidit Alfred Rahlfs, Duo volumina in uno, Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft, 1979

A = Александрійський кодекс, Бритійський Музей, Лондон.

O = recensio Origenis.

† = Текст підтверджений цитованими списками та одним списком маюскулів.

(†) = Як †, хоч і є більше списків з подібним текстом.

ГЛАВА ПЕРВА

бѣіспѣ вѣнегда сѣдѣхъ сѣдѣа, (-)²
 бѣіспѣ глѣдѣ на землі. і іде мѣжѣ
 ѿ видлеома іудина, обитати в сѣла
 моавла, самъ и жена ѣго и [два]³ сѣа ѣ-
 го (-)⁴ іма (же) мѣжеви Елимелехъ]⁵,
 (-)⁶ іма (же) жена ѣго (ноѣмнинъ)⁷. і іма двѣ-
 ма сѣома ѣго. маалонъ. и хелеонъ. едраденска иже
 ѿ (видлеома)⁸ іудина. и прїидоша в сѣло моавле,
 и бѣша пѣхъ. и оумре [Елимелехъ]⁹ мѣжѣ [ноѣм-
 минъ]¹⁰. и оспѣа она и оба сѣа ѣа, и поаспа се-
 бѣ жены, моавитѣспїи. іма едіном ордѣ. і і-
 ма впорѣи рѣдѣ. и жїша пѣмо до і, лѣтѣхъ. и
 оумрѣспѣ [-]¹¹ оба (сѣа ѣа.) (меалонъ)¹². и хеле-
 онъ. и оспѣа жена по мѣжѣ своѣмѣ. и по обѣю
 сѣхъ ѣа. и вѣспѣа она и обѣ снѣхъ ѣа. и вѣзѣ-
 врапїишасѣ съ сѣла моавла. занѣ (обитати)¹³ вѣ
 сѣлахъ моавлихъ, ꙗко прїсѣтїи гѣ людїи своїхъ
 дѣтїи и мѣхъ хлѣбѣи. и ѿидѣ ѿ мѣспѣа иже вѣт
 пѣмо (она) и обѣ снѣхъ ѣа с нѣю. (-)¹⁴ ідѣхъ в
 пѣтѣ вѣзвратїишасѣ вѣ землю іудинѣхъ. и рече
 (ноѣмнинъ)¹⁵ [обѣма]¹⁶ снѣхамѣ своїма. и дѣтїа
 оубо (и) вѣзвратїишасѣ кааждо в до [ѿца]¹⁷ сво-
 ѣго. да сѣтвора (ѣтѣ)¹⁸ с вама мѣтѣ ꙗкоже сѣ-
 твораспѣ съ оумѣршїи и съ мною да дѣспѣ
 гѣ (ѣтѣ) вама (обрѣспїи)¹⁹ поїкѣи, кааждо вѣ домѣ
 мѣжа своѣго и цѣлова а, (онї же)²⁰ вѣзвїгѣша
 (гласѣи своа)²¹ и плакашасѣ. и рекоспѣ ѣн (снѣхъ
 ии, но ідѣва с тобою)²² в людїи пѣоа. и рече (но-
 ѣмнинъ)²³ обрѣтїишасѣ оубо дѣтери мої, вѣсѣхъ и
 дѣтѣ съ мною. и ли ѣце (сѣа моа)²⁴ вѣ оупрѣбѣ
 моѣи, (-)²⁵ да бѣдѣтѣ вама мѣжа. вѣзвратїишасѣ
 оубо дѣтери мої, (и) [идѣтѣ]²⁶, ꙗко сѣспарѣхѣ
 азѣ, (и не бѣдѣ)²⁷ мѣжѣ. ѣгда (и) глѣла бѣхѣ.
 ꙗко оубо мене ѣспѣ и мѣтїе. да бѣдѣ мѣжѣ, и рѣ-
 дѣ сѣи. бѣ ли (пождѣтѣ и хѣ)²⁸, да (вѣзрас-
 пѣтѣ. да а поїмѣтѣ, а) не бѣдѣтѣ (иномѣ)
 мѣжѣ. ии дѣтери мої ꙗко сѣжалїасѣ мѣтѣ пѣче

Глава 1

1 Сталося, що коли судді судили,
 був голод на землі, і пішов чоловік з
 Вефлеему юдиного жити на Моаво-
 вих полях, сам і його жінка, і два йо-
 го сини. 2 Ім'я ж чоловіка Елимелех,
 ім'я ж його жінки Ноеммин і ім'я
 двох його синів Маалон і Хелеон –
 етраейці, що з Вефлеему юдиного. І
 прийшли в Моавове поле, і були там.
 3 І помер Елимелех, Ноемминовий
 чоловік, і осталася вона і оба її сини.
 4 І взяли собі жінок-моавиток, ім'я
 однієї Орта й ім'я другої Рут, і жили
 там до 10 літ. 5 І померли оба її сини,
 Меалон і Хелеон, і осталася жінка по
 своєму мужі і по обох її синах. 6 І
 встала вона і обі її невістки, і повер-
 нулися з моавського поля, бо прожи-
 вали на моавських полях, – бо Гос-
 подь відвідав свій народ, щоб дати їм
 хліби. 7 І вийшла вона з місця, де там
 була, вона і обі її невістки з нею. Ішли
 вони дорогою, щоб повернутися до
 юдиної землі. 8 І сказала Ноеммин о-
 бом своїм невісткам: Підїть, отже, і
 повернїться, кожна до дому свого
 батька, хай Бог з вами вчинить мило-
 сердя так, як ви вчинили з померлими
 і зі мною. 9 Хай дасть Господь Бог
 вам знайти спочинок, кожна в домі
 свого мужа; і поцілувала їх, вони ж
 підняли свої голоси і плакали. 10 І
 сказали їй невістки: Ні, але підемо з
 тобою до твого народу. 11 І сказала
 Ноеммин: Повернїться, отже, дочки
 мої, навіщо підете зі мною? Чи ще мої
 сини в моїм лоні, щоб були вам за чо-
 ловіків? 12 Повернїться, отже, дочки
 мої, і йдїть, тому що я постарїлася і
 не буду замужня. Коли і сказала б я,
 що у мене є масток, щоб я була за-
 мужньою і народила синів, 13 чи ви
 чекатимете на них, щоб вирости, щоб
 їх взяти, а не будете іншому чоловіко-
 ві? Ні, мої дочки, бо гірко стало мені,
 ніж вам, бо на мене прийшла господ-

¹(ΡΟΥΘ) ²(-και) ³[Α] ⁴(-και) ⁵[Ο] ⁶(-και) ⁷(Νωεμι) ⁸(Βαυθλεεμ) ⁹[Ο] ¹⁰[Α] ¹¹(-και) ¹²(Μααλι) ¹³(ηκουσαι) ¹⁴(-και)
¹⁵(Νωεμι) ¹⁶[Α] ¹⁷[Α^(†)] ¹⁸(κυριος) ¹⁹(και ευροιτε) ²⁰(και) ²¹(την φωνην αυτων) ²²(Μετα σου επιστρεφομεν) ²³(Νωεμι)
²⁴(μοι υιοι) ²⁵(-και) ²⁶[Ο†] ²⁷(του μη ειναι) ²⁸(2,1)

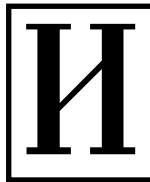
1,13 Рута 2,4

ня рука. 14 І піднявши свої голоси, і знову плакали. І Орта, поцілувавши свою тещу, і повернулася до свого народу. Рут же пішла вслід за своєю тещею. 15 І сказала Ноеммин до Рут: Ось повернулася твоя співневістка до свого народу і до своїх богів. Повернися, отже, і ти вслід за своєю співневісткою. 16 І сказала Рут: Хай не зустрине мене те, щоб тебе оставити і щоб мені відвернутися від тебе. Але куди підеш ти, і я піду, і де будеш ти, буду і я. Твій народ і мій народ, і твій Бог – мій Бог. 17 Де лиш ти помреш, там і я, де ти будеш похована, там і я буду похована, – так хай вчинить мені Господь, це хай додасть, бо смерть розлучить між мною і тобою. 18 Побачивши Ноеммин, що вона скріпилася іти з нею, і вже замовкла і не говорила до неї. 19 Ішли ж обі, доки не прийшли до Вєфлеєму. І сталося, коли вони прийшли, і загуділо ціле місто про них, і сказали: Чи це є Ноеммин? 20 І сказала до них: Не кличте, отже, мене Ноеммин, але кличте мене Гірка, бо Вседержитель дуже наповнив мене гіркотою. 21 Бо я відійшла повною, і тепер порожньою повернув мене Господь, то навіщо мене називаєте Ноеммин? Господь мене упокорив, і недостаток і зло завдав мені. 22 І повернулася Ноеммин і Рут, моавітка, її невістка, з нею, повертаючись з моавського поля, і прибули до Вєфлеєму на початку жнив ячменя.

баю. **н**ако **н**звїнде **н**а **м**а рѣка гѣа. **н** (вгъзгдвнѣше гласы своа)¹, **н** плакаста паіки. **н** (цѣловавше)² (орда)³ свєкровѣ свою, **н** обрапнїса вѣ люди своа. рѣд же **н**де вѣ слѣдѣ (свєкры своа)⁴. **н** рече [ноѣмминь]⁵ кѣ рѣде **ѣ**е обрапнїса **н**апрѣ пвоа кѣ людемѣ своїмѣ **н** ко богомѣ своїмѣ. обрапнїса оубо **н** пѣи вѣ слѣдѣ **н**апрѣ своа. (**н**) рече (-)⁶ рѣдѣ не сраци менѣ пѣо, **ѣ**же оспавнпн пѣбѣ, (**ѣ**же **н**)⁷ обрапнпн ми са ѿ пѣбѣ. но (**н**дѣжѣ **н**дѣши пѣи)⁸, (**н** а) поидѣ, і **н**дѣжѣ будѣши (пѣи) бѣдѣ (і азѣ). людіе пвои (**н**) людіе мои. **н** бѣ пвои бѣ мои (-)⁹ **н**дѣжѣ **а**ще оумрѣши (пѣи), (-)¹⁰ (пѣи **н**)¹¹ (азѣ, **н**дѣжѣ погрѣбѣшиса пѣи. пѣи **н** а) погрѣбѣса, пѣико да стѣпворѣ ми гѣ. (-)¹² **ѣ**е да приложпгѣ, **н**ако смѣрѣ разлѣчпгѣ междѣ мною **н** пвою: вѣдѣвшї [ноѣмминь]¹³ **н**ако оукрѣпнїса **н**пнї с нѣю, (**н**) оумлѣче глпн кѣ нѣи ксеми. **н**дѣпта же обѣ дѣнѣже прїндѣпта вѣ (вѣдлѣом)¹⁴, (**н** бѣспѣ **ѣ**гда прїндѣпта онї) **н** вѣзгласн всѣ грѣ о нѣи, **н** рекоша (**н**н) сѣ **ѣ**спѣ ноѣмминь. **н** рѣ к нїмѣ не зѣгѣпѣ (оубо) менѣ (ноѣмминь)¹⁵, но зѣгѣпѣ (мене) гѣрка. **н**ако **н**сполнѣ мнѣ гѣрѣспн (всѣдрѣжнптелѣ)¹⁶ зѣло. **ѣ**зѣ (ѣо) **н**сполнѣ ѿ**н**дѣхѣ, **н** **н**нѣ пѣцѣ (мѣ вѣзвратпн)¹⁷ гѣ. (да)¹⁸ вѣскѣю (мѣ нарѣчѣпѣ)¹⁹ (ноѣмминь)²⁰. (-)²¹ гѣ смнрѣ мѣ **н** (недоствѣпкогѣ)²² стѣзлн мнѣ. **н** вѣзвратпнса (ноѣмминь)²³, **н** рѣда моавнпннннн кѣ (ноѣмминн)³¹. да **н**дѣ оубо на ннѣл **н** стѣберѣ клѣсы вѣслѣстѣвѣющн. **н**дѣ **а**ще обрацѣл блѣпѣ прѣ очнма (члїка)³². рече же **ѣ**н. (ноѣмминь), **н**дн дѣн (моа). і **н**де **н** (прїнде стѣвратпн)³³ на ннѣл, вѣслѣдѣстѣвѣющн жѣпѣлѣ. **н** вѣпадѣ невѣда **ѣ** часпн ннѣл воозовѣ **н**же (бѣспѣ) ѿ племѣнн [ѣлнмелѣхова]³⁴. **н**

Глава 2

1 І був чоловік, свояк Ноемминового мужа. Чоловік же сильний, з Елимелехового роду, ім'я йому Вооз. 2 І сказала Рут, моавітка, до Ноеммини: Піду, отже, на ниву і зберу колоски позаду *жениці*: де лиш знайду ласку перед очима людини. Сказала ж їй Ноеммин: Іди, моя дочко. 3 І пішла, і прийшла збирати на ниві за жєнцями, і не знаючи, попала на частину Воозової ниви, що був з Елимелехового племені. 4 І ось

Глѣ, бѣ.

(ѣт) (мѣжѣ оужнїка мѣжѣ ноѣмминн)²⁷. мѣжѣ же смлѣнѣ (-)²⁸ ѿ рѣда (ѣлнмелѣхова)²⁹, (-)³⁰ **н**ма (ѣ) **ѣ**мѣ воозѣ: **н** рече рѣдѣ моавнпннннн кѣ (ноѣмминн)³¹. да **н**дѣ оубо на ннѣл **н** стѣберѣ клѣсы вѣслѣстѣвѣющн. **н**дѣ **а**ще обрацѣл блѣпѣ прѣ очнма (члїка)³². рече же **ѣ**н. (ноѣмминь), **н**дн дѣн (моа). і **н**де **н** (прїнде стѣвратпн)³³ на ннѣл, вѣслѣдѣстѣвѣющн жѣпѣлѣ. **н** вѣпадѣ невѣда **ѣ** часпн ннѣл воозовѣ **н**же (бѣспѣ) ѿ племѣнн [ѣлнмелѣхова]³⁴. **н**

¹(επτραυτην φωνην αυτων) ²(κατεφιλησει) ³(Ορφα) ⁴(αυτη) ⁵[Α] ⁶(-δε) ⁷(η) ⁸(3,1,2) ⁹(-και) ¹⁰(-αποθανουμαι) ¹¹(2,1) ¹²(-και) ¹³[Α] ¹⁴(Βαιθλεεμ) ¹⁵(Νωεμμι) ¹⁶(ικανος) ¹⁷(2,1) ¹⁸(και) ¹⁹(2,1) ²⁰(Νωεμμι) ²¹(-και) ²²(ικανος) ²³(Νωεμμι) ²⁴[Α] ²⁵(αυται δε) ²⁶(Βαιθλεεμ) ²⁷(4,1-3) ²⁸(-ισχυι) ²⁹(Αβιμελεχ) ³⁰(-και) ³¹(Νωεμμι) ³²(αυτου) ³³(συγκλεξει) ³⁴[Α†]

2,4 Рута 2,18

же (воозъг)¹ прїнде ѿ (видлеома)², и рече жнѹ-
 цїнмѣ гѣ с вама, и рѣша емѹ (жнѹцїи), да бл-
 внпгѣ гѣ гѣ. И рече (воозъг)³ о̀тпроку своѣмѹ сп-
 ацемѹ за жаптели, кѣто єсть о̀тпроковїца гѣ. И
 ѿвѣща (емѹ)⁴ моавнпннн є, прїшѣшаа с (но-
 емѣмїною)⁵, ѿ села моавла. И речн (мїн) да стѣ-
 берѹ (-)⁶ є снопы послѣдѹ жнѹцїнхѣ. и нїко прїи-
 де и спѣа ѿ о̀тпра и до вера, (и) не почивѣ на
 нївѣ нн мала. И рече (воозъг)⁷ кѣ рѹдн, (слыши)⁸
 дїцн. не ходи (-)⁹ стѣбрѣпн на нїнѹ, и не ѿхѣдн-
 шн ѿсеодѹ, (но) здѣ прїспѣннн кѣ о̀тпроковїцамѣ
 моїмѣ: (и) очн пвої (да бѹдетѣ) на нївѣ ндѣ-
 же жнѹпѣ, и да хѣдншн вѣ слѣ нхѣ. (и) єе за-
 повѣдаю о̀тпроко моїмѣ не прїсацн к пѣбѣ. и
 єгда вѣждаѣшн (-)¹⁰ да ндѣшн кѣ сосѹдомѣ. и
 пїєшн ѿнѹдѹже чѣрпѣю жаптели. И падѣ (о̀тпроко-
 вїца) нїцѣ, и поклонїса (емѹ) до зѣмла (рекѹ-
 цн)¹¹ емѹ. чѣто (блго стѣтворнхѣ)¹² прѣ очїма
 пвоїма да мѣ познѣ, (-)¹³ аз (же) єсмѣ спрѣннн.
 И ѿвѣща воозъг (-)¹⁴ рече к нѣн. вѣзвѣцїенїемѣ
 вѣзвѣстїнша мн, нже стѣтворїла єсн стѣ свѣкрѣвѣю
 своєю, по о̀мрпвїн мѹжѣ пвоєго. и кѣко о̀спѣвн
 ѿца своєго и мѣрѣ свою, и зѣмлю рѣдѣнїа своєго.
 и прїнде вѣ людн нхѣ не вѣда. ѿ вѣра и
 (о̀номѣ дїн)¹⁵, да вѣздастѣ гѣ дѣло пвоє. и бѹ-
 дн мѣда пвоѣ нѣполнѣ ѿ гѣ бѣ нїлѣва. к нѣмѹже
 прїнде о̀повѣпн пѣ крїломѣ єго. Сн же рече об-
 рѣпѣ блгпѣ прѣ очїма пвоїма гнѣ (мон), нїко
 о̀упѣшн мѣ и (-)¹⁶ гѣа вѣ єрѣе рабѣ пвоєа. и єе
 азѣ бѹдѹ нїко єдїна ѿ рабїнѣ пвоїхѣ. И рече єн
 (воозъг)¹⁷, (-)¹⁸ чѣстѣ (ѣо єстѣ) нѣспн, прїблнжнса
 (о̀убо) стѣмо да нѣн хлѣбѣтѣ (мон). и о̀мочн (єн) о̀у-
 крѹхѣ пвоїн вѣ о̀цѣпѣ, и сѣде рѹдѣ ѿ спрѣннн
 жаптели и подѣ єн воозъг прѣжмо. и нѣспѣ и на-
 сыпнса, и о̀спѣ. И вѣспѣ стѣбрѣпн. и запо-
 вѣда (воозъг)¹⁹ о̀тпроко своїмѣ гѣан (-)²⁰ средѣ
 сноповѣ да стѣбрѣпѣтѣ, и не засрамїтѣ єа: и по-
 сѣцн (носнпѣ)²¹. и даюцѣ дадїтѣ єн ѿ склѣ-
 деннхѣ, и не дѣнпѣ (єа стѣбрѣпн и нѣспн)²², и
 не вѣзбранїтѣ єн: и стѣбрѣ (до вѣчѣра на нївѣ)²³,
 и нѣмлапн єже стѣбрѣ. и бѣспѣ (стѣбрѣннѣ) нїко (в
 мѣрѣ двѣоу спѣ)²⁴ нѣчмѣню. И вѣа (-)²⁵ прїнде во

Вооз прийшов з Вѣфлѣсѹ і сказав
 жѣнцѣм: Господь з вами. І сказали
 йому жѣнцї: Хай поблагословить тебе
 Господь. 5 І сказав Вооз своєму слугї,
 що був над жѣнцями: Хто є та моло-
 диця? 6 І вїдповїв йому: Це моавїтка,
 що прїйшла з Ноемїною з моавсь-
 кого поля. 7 І сказала менї: Хай зберу
 в снопах за жѣнцями. І як прїйшла і
 стала – вїд ранку і до вѣчѣра, і не сп-
 чивала на нивї ані трохи. 8 І сказав
 Вооз до Рутї: Слухай, дочко, не ходи
 збирати на іншу ниву, і не вїдходь
 звїдси, але тут прїстань з моїми мо-
 лодицями. 9 І хай твої очї будуть на
 нивї, де жнуть, і ходи вслїд за ними. І
 ось я заповїдаю моїм слугам не дотор-
 катися до тебе, і коли будеш спра-
 гнена, пїди до посуднн, і питимеш,
 звїдки черпають жѣнцї. 10 І впала мо-
 лодиця ниць, і поклонїлася йому до
 землї, кажучи йому: Що доброго вчн-
 нила я перед твоїми очима, що ти ме-
 не пїзнав, я ж є чужннка. 11 І вїдповїв
 Вооз, сказав до неї: Звїсткою сповїс-
 тили менї те, що ти вчннила з своєю
 свѣкрхою пїсля смертї твого чоло-
 вїка, і як ти оставила свого батька і
 свою матїр, і землю свого народжен-
 ня, і прїйшла до народу, якого ти не
 знала вїд вѣчѣра і тамтого дня. 12 Хай
 вїдастѣ Господь за твоє дїло, і хай
 буде твоя вїнагорода повна вїд Гос-
 пода Бога їзраїлевого, до якого ти
 прїйшла надїятися пїд його крилами.
 13 Ця ж сказала: Знайшла я ласку
 перед очима твоїми, мїй пане, бо ти
 мене потїшив, і ти заговорив до серця
 твоєї рабннї, і ось я буду як одна з
 твоїх рабннѣ. 14 І сказав їй Вооз: Вже
 є година їсти, ходи, отже, сюди, зїси
 мїй хлїб, і замочи собї твїй кусок в
 оцтї. І сїла Рут зї сторони вїд жѣнцїв, і
 Вооз подав їй прѣженого зерна, і зї-
 ла, і наснтїлася, і осталосѣ. 15 І вона
 встала збирати, і заповїв Вооз своїм
 слугам, кажучи: Хай збирає мїж сно-
 пами, і не засоромте їй. 16 І носячи
 носїть, і даючи дайте їй з складѣного,
 і не перешкоджайте їй збирати і їсти, і
 не заборонїть їй. 17 І вона збирала до
 вѣчѣра на нивї, і вимолотїла те, що
 зїбрала, і мїра зїбраного була якнх двї
 спуди ячменю. 18 І вѣзла, прїйшла до

¹(Boos) ²(Βαυθλεεμ) ³(Boos) ⁴(το παιδαριον το εφεστος επι τους θεριζοντας και ειπεν Η παις) ⁵(Νωεμι) ⁶(-δη
 και συναξω) ⁷(Boos) ⁸(ουκ ηκουσας) ⁹(-εν αγρω) ¹⁰(-και) ¹¹(και ειπει) ¹²(οτι ευρον χαριν) ¹³(-και) ¹⁴(-και) ¹⁵(τριτης)
¹⁶(-οτι) ¹⁷(Boos) ¹⁸(-Ηδη) ¹⁹(Α) ²⁰(-και γε) ²¹(βασταξατε αυτη) ²²(και συλλεξει) ²³(3,4,1,2) ²⁴(οιφι) ²⁵(-και)

4,4 Рута 4,15

народу; і якщо береш, то бери, якщо ж не береш, то сповісти мені, щоб я знав, бо немає ближчого їй хіба що ти, щоб взяти, я є по тобі. Цей же сказав: Я візьму. 5 І сказав Вооз: В дні, в якому придбаєш поле з Неєминої руки, то і візьмеш собі Рут, моавітку, жінку помершого, в його насліддя; і її належиться тобі взяти, щоб воскресити ім'я померлого в його наслідді. 6 І сказав кривний Воозові: Не зможу взяти собі, щоб я не знищив мого насліддя. Візьми собі ти мою кривність, бо я не зможу взяти. 7 Це ж раніше було правило в Ізраїлі про кривність і про виміну: для закріплення, задля всякого слова і роззував чоловік свою обуву, і давав своєму ближньому, що брав його кривність, і це було свідчення в Ізраїлі. 8 І сказав кривний Воозові: Придбай собі мою кривність – і розв'язав свою обуву, і дав йому. 9 І сказав Вооз старшинам і всьому народові: Ви сьогодні свідки, що я сьогодні придбав все, що було Елимелехове, і все, що є Хемеонове, і Валонове з Ноеминої руки. 10 І до цього ж Рут, моавітку, Маалонову жінку беру я собі за жінку, щоб воскресити ім'я померлого в його наслідді, хай не згине ім'я померлого з його братів і з його племені. Ви сьогодні свідки цього. 11 І відповів весь народ, що був при брамі, і старшини: Ми є свідками, хай Господь дасть цій жінці, що входить до твого дому, так як Рахилі і як Лії, які обі збудували ізраїльський дім; зроби силу в Ефраті, і твоє ім'я буде у Вефлємі. 12 І хай буде твій дім, як дім Фаресів, якого породила Тамара Юді, з твого племені, хай дасть тобі Господь від цієї рабині дітей. 13 І взяв Вооз Рут, і стала йому жінкою, і ввійшов до неї, і дав їй Господь зачати, і породила сина. 14 І сказали жінки до Ноемини: Благословенний Господь Бог твій, який не знищив твого кривного сьогодні, але дав назвати його ім'я в Ізраїлі; 15 і буде тобі за того, що повертає душу, і щоб прогодувати твою старість, бо твоя невістка, що тебе полюбила, породила сина. Вона є краща тобі

людіи мої, (ні) а́це о́ужніспвѣ́ши, (птіо) о́ужнісп-
вѣ́ши. а́це ли не о́ужніспвѣ́ши, (птіо) повѣ́бѣ́жъ ми (-)¹
да вѣ́даю. ꙗ́ко нѣ́спѣть рѣ́звѣ́ти пѣ́бѣ́ о́ужніспвѣ́ши
(блї́жши і) нї́ азъ́ є́смь по пѣ́бѣ́. сѣ́н же рече́ азъ́
є́смь о́ужніспвѣ́ю: ꙗ́ рѣ́ воо́зъ вѣ́ днѣ́ во́нже́ припѣ́-
же́ши сѣ́ло ѿ рѣ́ки (не́емї́на)², (птіо) нї́ (-)³ рѣ́дѣ́ мо-
авї́пѣ́анѣ́, женѣ́ о́умръ́шаго, (вѣ́ прича́спїе́ є́го, по́и-
мѣ́ши сѣ́бѣ́,) нї́ пѣ́лѣ́ (до́спїо́й пѣ́и по́нї́пїи)⁴ да вѣ́-
спѣ́авїши́ нї́ма о́умръ́шаго вѣ́ прича́спїи́ є́го. ꙗ́ рѣ́
о́ужні́спѣ́ (воо́зѣ́). не вѣ́змогѣ́ о́ужніспвѣ́ши́ сѣ́бѣ́.
да бѣ́хѣ́ не рассы́палѣ́ прича́спїа́ моѣ́го. о́ужнісп-
вѣ́ши́ сѣ́бѣ́ (пті́и), о́ужніспѣ́ моѣ́, (азъ́) бо не вѣ́змогѣ́
о́ужніспвѣ́ши́. (-)⁵ Се́ (же́) о́управлѣ́ніе́ (бѣ́спѣ́) прѣ́-
же́ вѣ́ і́їлїи. о́ о́ужніспвѣ́нїю́, нї́ о́ прѣ́мѣ́нїю́. є́же
о́укрѣ́плѣ́нїа́ рѣ́дїи́ всѣ́каго́ словесї́, і́ нї́злѣ́ше́ мѣ́жѣ́
сапо́гѣ́ своѣ́и. нї́ да́ше́ по́дрѣ́гѣ́ своѣ́мѣ́ о́ужніспвѣ́ю-
щи́ о́ужніспѣ́ є́го, нї́ се́ бѣ́ше́ свѣ́дѣ́тельспѣ́во вѣ́
і́їлїи. ꙗ́ рѣ́ о́ужнї́ (воо́зѣ́)⁶. припѣ́ажнї́ сѣ́бѣ́ о́ужніспѣ́
моѣ́. і́ нї́злѣ́ше́ сапо́гы́ своѣ́и нї́ да́спѣ́ є́мѣ́. ꙗ́ рѣ́ (вѣ́-
о́зѣ́)⁷ спѣ́рѣ́цѣ́ нї́ всѣ́мѣ́гъ́ лю́демѣ́гъ. по́слѣ́си́ вѣ́ днѣ́.
ꙗ́ко́ припѣ́ажѣ́хѣ́ (днѣ́сѣ́) вѣ́е́ (є́лї́ко́ бѣ́ є́лї́мелѣ́хово)⁸,
нї́ вѣ́е́ є́лї́ко́ є́спѣ́ (хе́мео́не)⁹, нї́ (вѣ́ало́не)¹⁰ ѿ́ рѣ́ки́ (но-
є́мї́на)¹¹. ꙗ́ (кѣ́ семѣ́) же́ рѣ́дѣ́ моавї́пїнїнї́нѣ́ же-
нѣ́ ма́ало́нїю́, по́емлю́ сѣ́бѣ́ вѣ́ женѣ́, вѣ́спѣ́авїпїи́ нї́-
ма́ о́умръ́шаго. вѣ́ прича́спїи́ є́го, (-)¹² да не по-
гнѣ́не́спѣ́ нї́ма о́умръ́шаго ѿ́ бра́пїа́ є́го нї́ ѿ́
плѣ́мене́ (-)¹³ є́го. по́слѣ́си́ вѣ́ днѣ́сѣ́ (сѣ́гдѣ́). ꙗ́ (ѿ́вѣ́-
щѣ́ша)¹⁴ вѣ́н лю́дїе́ є́же (бѣ́ша) о́у́ бра́пїѣ́ (нї́ спѣ́рѣ́-
цѣ́и), по́слѣ́си́ (є́смѣ́и) (-)¹⁵ да да́спѣ́ гѣ́ женѣ́ (-)¹⁶ сѣ́н
вѣ́хѣ́дѣ́щенї́ в до́ пѣ́во́и. ꙗ́ко́же́ рахї́ли нї́ ꙗ́ко́ лі́їи
є́же́ припѣ́ажѣ́спѣ́а́ о́бѣ́ до́мѣ́ і́їлѣ́вѣ́, (спѣ́пѣ́ворнї́)¹⁷
снї́лѣ́ вѣ́ е́фра́дѣ́, нї́ бѣ́дѣ́спѣ́ нї́ма́ (пѣ́воѣ́) вѣ́ (внї́дѣ́-
о́мѣ́)¹⁸. ꙗ́ бѣ́днї́ до́мѣ́ пѣ́во́и, ꙗ́ко́же́ до́мѣ́ фарѣ́-
совѣ́, є́го́же́ роднї́ дамѣ́ргѣ́ і́то́дѣ́, ѿ́ (плѣ́мене́ пѣ́воѣ́-
го)¹⁹. є́же́ да́спѣ́ (пѣ́и гѣ́)²⁰ ѿ́ рабѣ́и́ сѣ́а́ (ча́да). ꙗ́
по́а́ (воо́зѣ́)²¹ рѣ́дѣ́, нї́ бѣ́спѣ́ є́мѣ́ женѣ́, нї́ внї́де́ к
не́ї. нї́ да́спѣ́ є́н гѣ́ зачѣ́пїи, нї́ роднї́ снї́. ꙗ́ реко́ша
женѣ́и́ кѣ́ (но́емї́нїи)²². бѣ́вѣ́нѣ́ гѣ́ (є́гѣ́ пѣ́во́и) нї́же
не рассы́па (-)²³ о́ужнї́ка (пѣ́воѣ́го́ днѣ́сѣ́), (нї́о́ да́спѣ́)²⁴
прозѣ́вѣ́пїи́ нї́ма́ (є́го)²⁵ вѣ́ і́їлїи, нї́ бѣ́дѣ́ пѣ́бѣ́ вѣ́
о́бража́юща́са́ дѣ́лѣ́, нї́ вѣ́ прѣ́кормлѣ́нїе́ спѣ́рѣ́спїи́
пѣ́воѣ́и. ꙗ́ко́ снї́ха́ пѣ́во́а́ вѣ́злѣ́бнѣ́ша́ пѣ́бѣ́ ро́днї́

¹(-και) ²(Νωεμι) ³(-παρα) ⁴(3,2,1) ⁵(-και) ⁶(Boos) ⁷(Boos) ⁸(τα του Αβιμελεχ) ⁹(Χελαιωι) ¹⁰(Μααλωι) ¹¹(Νωεμι)
¹²(-και) ¹³(-λαου) ¹⁴(ειποσαι) ¹⁵(-και οι πρεσβυτεροι ειποσαι) ¹⁶(-σου) ¹⁷(και εποησαι) ¹⁸(Βαιθλεεμ) ¹⁹(σπερματος)
²⁰(2,1) ²¹(Boos) ²²(Νωεμι) ²³(-σοι σημερον) ²⁴(και) ²⁵(σου)

4,15 Рута 4,22

(сїнѣ)¹. нїже єгпть блженнїбїши псєбѣ, пачє єѣми сїновѣ. Нї взѣ [ноѣминїнѣ]² о̀тпрочѣ, нї положи [нї]³ на лонѣ своѣмѣ, нї блїсгѣ ємѣ доулицѣ. Нї прозвѣша (сєсѣдѣ нїма єго)⁴, глѣюще роднїсѣ сїнѣ [ноѣминїнї]⁵. нї нарекоша нїма ємѣ (нїовнїдѣ)⁶. зе (єгпть) ѡцѣ нїєсєєвѣ ѡца дѣва. Нї сїн рождѣнїѣ фарєсова. фарєсѣ роднї [єсромѣ]⁷. (єсромѣ)⁸ же роднї (нїарѣма)⁹. (нїарѣ)¹⁰ (же) роднї ѣминадава. (-)¹¹ ѣминадѣвѣ (же) роднї наїсєона. (-)¹² наїсєонѣ (же) рѣ [салмонѣ]¹³. (-)¹⁴ [салмонѣ]¹⁵ (же) роднї (воозѣ)¹⁶. (-)¹⁷ (воозѣ)¹⁸ (же) роднї овнїда. (-)¹⁹ овнїдѣ (же) роднї ієсєєѣ. (-)²⁰ ієсєєн (же) роднї дѣва.

понад сімох синів. 16 І взяла Ноемин дитину, і поклала її на своє лоно, і була йому за няньку. 17 І сусіди назвали його ім'я, кажучи: Син народився Ноемині, і прозвали його ім'я Йовид. Цей є Єссеїв батько, Давидового батька. 18 І це Фаресові роди: Фарес породив Есрома, 19 Есром же породив Ярама, Ярам же породив Аминадава, 20 Аминадав же породив Наассона, Наассон же породив Салмона, 21 Салмон же породив Вооза, Вооз же породив Овида, 22 Овид же породив Єссея, Єссеї же породив Давида.

Конецъ, книзе, рѣдѣ.
нїмагѣ в сєбѣ, глѣ, дѣ.

Кінець Книги Руги.
Має в собі 4 глави.

¹(αυτοι) ²[A] ³[A] ⁴(3,1,2) ⁵[A] ⁶(Ωβηδ) ⁷[A] ⁸(Εσρωι) ⁹(Αρραι) ¹⁰(και Αρραι) ¹¹(-και) ¹²(-και) ¹³[A] ¹⁴(-και) ¹⁵[A] ¹⁶(Boos) ¹⁷(-και) ¹⁸(Boos) ¹⁹(-και) ²⁰(-και)

с/о др. Рафаїл Турконяк
79000 Львів
Площа св. Юра 5
e-mail RT@UGKC.LVIV.UA

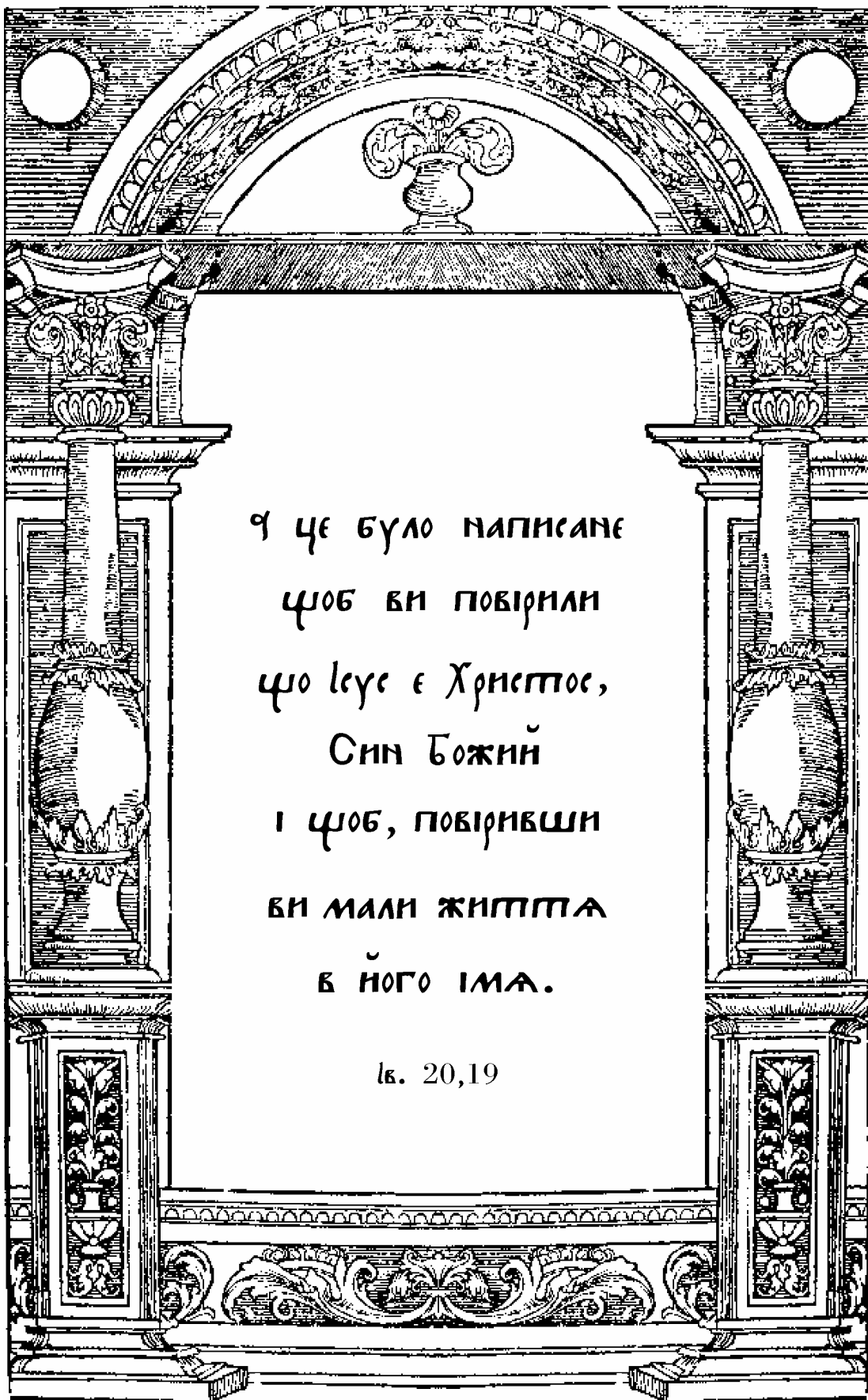
ВИДАННЯ

Видруковані праці:

Літургія Передшеосвячених Дарів в Українській Церкві, Львів 2002 р.б.
Книга Буття, т.1, Львів 2003 р.б.
Книга Виходу і Книга Левітів, т.2-3, Львів 2003 р.б.
Книга Чисел і Книга Второзаконня, т.4-5, Львів 2003 р.б.
Книга Ісуса Навина, Книга Суддів і Книга Рути, т. 6-8, Львів 2003 р.б.

Приготовлені до друку:

1 Книга Царів (= 1 Самуїла)
2 Книга Царів (= 2 Самуїла)
3 Книга Царів (= 1 Царів)
4 Книга Царів (= 2 Царів)
1 Книга Параліпоменон (= 1 Хронік)
2 Книга Параліпоменон (= 2 Хронік)
1 Книга Ездри
Книга Неемії
2 Книга Ездри
3 Книга Ездри

Ч **ЦЕ** БУЛО НАПИСАНЕ
ЦОБ ВИ ПОВІРИЛИ
ЦО ІСУС Є ХРИСТОС,
СИН БОЖИЙ
І ЦОБ, ПОВІРИВШИ
ВИ МАЛИ ЖИТТЯ
В ЙОГО ІМ'Я.

Ів. 20,19